

blema etimològic (*VocAr.*, s. v. *siwéra*; DCEC I, 788a 1-22; IV, 968a1-8). Deia: «Les diverses formes romàniques postulen una base comuna en -ĒRIA, no pas -ARIA, que s'oposa categòricament a l'ètimon CIBARIA 'alimentària, d'aliments', ja ben poc versemblant des del punt de vista semàntic, que han intentat rehabilitar Wartburg i Bertoldi (*FEW* II, 661a-662b)». ⁴ S'ha tractat de salvar-la fonèticament (Wartburg i Bertoldi rugen conspícuament de tocar aquest aspecte) amb una vacuïtat formulària: «mot qui a beaucoup voyagé». ⁵ Mot viatger un dels més fonament arre-

llats i més rurals entre els mots i coses de la part més brava dels Alps i els Pirineus!

El cat. *-ira* postula -ĒRIA imperiosament. La substitució de -ERIA (-U) pel trivial -ARIA (-U) és un dels fets més rebutats. Mots com *materia*, *pauperia*, *ministerium*, *maceria* mostren ací i allà resultats corresponents a -ARIUM. Estaríem per dir que un sol cas que suposi -ERIA, inequívocament, demostra més que deu que s'ajustin a -ARIA, perquè caure en aquesta final no és més que deixar-se endur pel corrent; però no és un aquell sinó molts. Així no és estrany que moltes formes dialectals gallo-romàniques no protestin contra el supòsit CIBARIA; donada la infinita complicació del vocalisme dels patois d'Oïl no és massa estrany que romanistes no especialitzats no se sentissin sol·licitats pel fet que el resultat *-ira*, que no manca pas al Nord del Loire en articles com CALDARIA o CARRARIA del *FEW* aparegui en gran massa en l'article «CIBARIA «Tragbahre»». ⁶ Però no ens entretinguem en això, que potser haurien d'indagar detingudament els dialectòlegs especialitzats.

En el migdia francès hi ha, en canvi, una munió de fets locals clars. És sabut que el resultat *-è, -èra (-o)* de -ARIUS és un dels trets cabdals del gascò, i que una *-ié-* allà suposa forçosament Ē + palatal: però tenim *sebyéra* a l'Alta Vall d'Aran, *sebièra* «brouette» a Arrens (L. Paret, 59), *sauyéros* (amb retrogressió a *sauyos*) o *sebièro* en el lèxic gc. de l'O. compilat per Palay; ⁷ *sibyéro* a l'Arjeia; i anem seguint cap al Nord: *šavíro* al Puy de Dôme, a la Limanha, a Vinzelles (*-izā*), i si a Ambert tenim *sivèiro* (pronúncia *šavéiro*) f. «brouette rustique» (Michalias) no ens vindrà de nou si no se'ns ha escapat que allí diuen *a-per-teiro* «en ordre, par rangés» (occità *tieiro*, germànic TĒRI).

A l'Oest del nostre domini, el nostre mot s'expandí poc: *acibiella* «parihuela» en el Somontano (Adahuesca, veg. DCEC), *thébila* «angarillas» a la Serra de Guara (Kuhn, *RLiR* XI, 199; *ZRPh* LV, 595) i ja en un autor del S. XVI, que usà d'altres aragonesismes; això és ultracorreció de **acibiera*, *cebièra*, a causa de l'antic canvi de -LL- en -r-, gascò però que havia penetrat força en les altres valls aragoneses (amb abundant comprovació toponímica); en altres llocs es degué arribar a **cibiara*, d'on *cibiaca* (forma deguda a un encreuament, potser amb *carruca*, etc.), des del dicc. arag. de Peralta (1836). També ací partim doncs de -ĒRIA i no pas -ARIA.

Més enllà dels Alps, que el vocalisme no és com-

patible amb -ARIA salta a la vista en la majoria dels casos. Val-Anzasca *čivíra* «gerla» ⁸ (Gysling, *ARom.* XIII, 167) concorda amb el resultat de Ē + palatal (*čiríža* 'cirera' = *ciligia*, CERĚŠĚA), mentre que allà -ARIA dóna *-éra* (veg. pp. 123-4, 130); en el Comelico és «barella per portare letame, fieno, ecc.» i els fets fonètics locals són complicats, diferint d'unes parròquies a les altres: en uns *šdéra*, en un altre *šivjéra*, també amb contradicció d'unes parròquies en el cas de -ARIA, car en aquest hi ha *panéra* PANARIA en uns llocs, *čudižera*, *luminiéra* (CALDARIA, LUMINARIA) en d'altres i, si ho entenc bé en contradicció pertot o en part en el nostre cas en -ERIA (Tagliavini, *ARom.* x, 181-2). En tot cas la contradicció és neta en els altres parlars ladino-veneciàns: Badia *ššovira*, *ššvira*, Livinallongo *šševiera*, Erto *šševjára*, venec. *civiera* (cf. *-era* de -ARIA en venecià). En els Grisons tenim *tschivierdja* (*-tšvǝ*) a l'Alta Engadina, íd. amb *š-* en l'engadinès mitjà, *čivéra* a Val Bregaglia. ⁹ Van seguint altres formes comparables pel Tessí, algunes valls piemonteses (Salvioni) i el comasco: ací la contradicció amb -ARIA també la veiem els no especialitzats, en formes com *sciouvèi*, *soera*, *sciovera*; a Ambri *švei*, a Broglio *švéra*, a Iselle *švié*, etc. Sembla prou clar que en el Nord d'Itàlia el resultat de -ARIA hauria hagut de ser del tipus *-ara* (o almenys *-era*, enlloc *-ea*). I tals formes no s'aturen ni en el límit germànic, car *tschifere* va passar al suís alemany dels Walser, ¹⁰ ni en els Apenins, car *šovèa* apareix a Città di Castello (Jud), *civèa* en algun altre parlar de Toscana. Ni allà no s'estronca del tot; n'hi ha dades en parlars del Mezzogiorno, i si bé Rohlfs les pren allà per intrusos francesos i ningú pot desoir la seva veu, ens preguntem si no es tracta sempre del prejudici de l'ètimon en -ARIA (> fr. *-ière*) allò que les fa suspectes.

Continuem, doncs, almenys, amb una base ferma: l'ètimon, sigui quin sigui, havia de terminar en -ĒRIA. L'àrea del mot té una coherència clara amb una de típica de molts mots de substrat: total de la Gàl·lia, des de Malmédy, Flandes i Alta-Bretanya, fins endins de Suïssa i fins al Bear, ¹¹ Vall d'Aran i Arjeia; en català, pertot, però més dens i vital que enlloc en el Nordest; dels Alps per avall fins a Venècia i Umbria almenys. Sembla, de tota manera, europeu (no «mediterrani», com digné Alessio), i no ens crida pas cap al cèltic el fet de ser absent de zones tan cèltiques com Galícia, Castella i Baix Aragó, i tan robust en els Pirineus Orientals i Alps Orientals, zones de dèbil celtisme. La terminació -ĒRIA descarta el romànic i en el dubte de si «europeu» vol dir «indoeuropeu» sembla dir que sí perquè en un estri destinat a portar coses -BERIA difícilment es podrà isolar del verb indoeuropeu BHĒRĒ. És el que ja va veure JUHubschmied en el seu treball, *VRom.* I, 95.

Ell pensava en el gal o cèltic, i contra això exclusivament es dirigeixen la major part dels arguments de Bertoldi: 1, 2, 4, 6. En efecte, contra el cèltic són bons i definitius (d'acord també Pok., *VRom.* x, 254). Però havent-se sabut després l'existència de l'altra gran vena indoeuropea pre-cèltica, ni nosaltres ni Ber-